

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Utbildningsdepartementet

Yttrande över Fler veckor med omställningsstudiestöd – för stärkt konkurrenskraft, säkrad kompetensförsörjning och livslångt lärande (Ds 2022:29)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller promemorian Fler veckor med omställningsstudiestöd – för stärkt konkurrenskraft, säkrad kompetensförsörjning och livslångt lärande (Ds 2022:29).

Promemorian innehåller förslag till ändring i lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd. Det föreslås att omställningsstudiestöd får lämnas utöver de 44 veckor som redan anges i 21 §¹ när det har gått minst 15 år efter att den studerande har fått de första 22 veckorna med helt eller motsvarande antal veckor med en del av helt stöd. Omställningsstudiestöd får i dessa fall lämnas under ytterligare sammanlagt högst 22 veckor till den studerande som får helt stöd. Till den studerande som får en del av ett helt stöd får omställningsstudiestöd lämnas under ytterligare sammanlagt högst

- 29 veckor vid 75 procent av helt stöd,
- 36 veckor vid 60 procent av helt stöd,
- 44 veckor vid 50 procent av helt stöd,

¹ 21 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd lyder:

Omställningsstudiestöd får lämnas under sammanlagt högst 44 veckor till den studerande som får helt stöd. Till den studerande som får en del av helt stöd får omställningsstudiestöd lämnas under sammanlagt högst

1. 58 veckor vid 75 procent av helt stöd,
2. 73 veckor vid 60 procent av helt stöd,
3. 88 veckor vid 50 procent av helt stöd,
4. 110 veckor vid 40 procent av helt stöd, och
5. 220 veckor vid 20 procent av helt stöd.

Trots första och andra styckena får omställningsstudiebidrag från och med det kalenderår då den studerande fyller 61 år lämnas under sammanlagt högst tio veckor till den studerande som får helt stöd och motsvarande antal veckor till den studerande som får en del av helt stöd.

- 55 veckor vid 40 procent av helt stöd,
- 110 veckor vid 20 procent av helt stöd.

I förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd föreslås en följdändring med anledning av ovan.

Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Regelrådets uppdrag är att granska konsekvensutredningar till förslag till regler som får effekter av betydelse för företag. Den rubricerade promemorian får, i de flesta delar, primära effekter för dem som tar del av det föreslagna studiestödet. Såvitt Regelrådet kan bedöma kan förslaget även få effekter av betydelse för företag. Noteras kan att Regelrådet yttrade sig över reglerna om omställningsstöd inför ikraftträdandet.² I linje med det nämnda väljer därför Regelrådet att yttra sig även i det nu remitterade ärendet.

Bakgrund och syfte med förslaget

I konsekvensutredningen anges att förslaget innebär att den som redan har utnyttjat viss tid med omställningsstudiestöd ska kunna återkvalificera sig för ytterligare veckor med stöd efter 15 år. Förslaget anges underlätta för yrkesverksamma som efter en tidigare kompetensutveckling eller omställning har arbetat en längre tid och som på nytt behöver stärka sin ställning på arbetsmarknaden genom utbildning. Förslaget syftar till att stärka företagets konkurrenskraft, säkra välfärdens kompetensförsörjning och till att möjliggöra individens långa och aktiva deltagande i arbetslivet.

Regelrådet finner att beskrivningen av bakgrund och syfte med förslaget är godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Det finns vissa beskrivningar av alternativa utformningar av regelverket i anslutning till förslagen i promemorian, exempelvis vad som skulle kunna bli utfallet om det fanns en möjlighet till ett stort antal ytterligare veckor – vilket förslagsställaren tror skulle kunna medföra att incitamenten för effektiva och välplanerade studier skulle minska. Motsatsvis anges att en kompetensutveckling senare i arbetslivet skulle bli en omöjlighet om antalet ytterligare veckor skulle begränsas alltför mycket.³ Regelrådets uppdrag är att granska konsekvensutredningen utifrån ett företagsperspektiv. Förslagsställarens syfte med det nu remitterade förslaget är att ge en möjlighet till ytterligare omställningsstöd efter en viss tid. Med anledning av de nämnda faktorerna kan de beskrivningar som finns i promemorian godtas.

Regelrådet finner att beskrivningen av alternativa lösningar och effekter av om någon reglering inte kommer till stånd är godtagbar.

² Ärende RR 2021-247, Omställningsstudiestöd – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden (Ds 2021:18), beslut vid Regelrådets sammanträde den 1 september 2021.

³ Promemorian s. 32.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I konsekvensutredningen anges att förslaget inte bedöms ha några specifika nämnvärda effekter på EU-medlemskapet. Regelrådet noterar att denna beskrivning är den samma som i tidigare remitterat ärende, och konstaterar, liksom i det tidigare ärendet, att beskrivningen är knapphändig. Regelrådet har dock inte funnit några skäl till att ifrågasätta förslagsställarens bedömning.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I konsekvensutredningen anges att bestämmelserna om återkvalificering för ytterligare veckor med omställningsstudiestöd kan komma att tillämpas första gången under 2038, det vill säga tidigast 15 år efter det att lagen om omställningsstudiestöd började tillämpas första gången. En studerande kan tidigast under våren 2023 ha förbrukat sina första 22 veckor med omställningsstudiestöd, vilket innebär att det är först under våren 2038 som studerande kan komma att återkvalificera sig för ytterligare veckor med stöd. Det bedöms därför finnas gott om tid för CSN att utveckla nödvändiga systemanpassningar, utbilda handläggare och vidta andra nödvändiga åtgärder med anledning av förslagen.

Vidare anges att personer som har för avsikt att ansöka om omställningsstudiestöd behöver kunna göra övervägda val om hur de ska disponera sin begränsade tid med stödet. Kunskap om att det senare i arbetslivet kommer att vara möjligt att kunna få fler veckor med omställningsstudiestöd för ytterligare kompetensutveckling eller en ytterligare omställning kan vara avgörande. Det gäller särskilt för den som har längre tid kvar i arbetslivet. Bestämmelser om att det ska vara möjligt att återkvalificera sig för fler veckor med omställningsstudiestöd bör därför träda i kraft i närtid, trots att de i praktiken inte kommer att vara möjliga att tillämpa förrän tidigast 2038.

Slutligen anges att det bedöms lämpligt att bestämmelserna som föreslås i promemorian träder i kraft den 1 juli 2024. Några särskilda bestämmelser om en tidigaste tillämpningstidpunkt bedöms inte behövas eftersom konstruktionen med en 15-årsperiod medför att bestämmelsen först kan tillämpas från och med 2038. Det bedöms heller inte finnas något behov av övergångsregler. Alla som någon gång har fått omställningsstudiestöd kommer därmed att omfattas av möjligheten att kunna få fler veckor med stödet.

Regelrådet finner att beskrivningen av om särskild hänsyn behöver tas till tidpunkt för ikraftträdande, liksom behovet av speciella informationsinsatser, är godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I konsekvensutredningen anges att det inte går att förutspå hur många företag som kan påverkas av förslaget om ytterligare veckor med omställningsstudiestöd, eller närmare beskriva storleken på dem och vilka branscher som främst berörs. Vid införandet av omställningsstudiestödet aviserade regeringen att den hade för avsikt att ge Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) i uppdrag att utvärdera omställningsstudiestödets effekter (prop. 2021/22:176, s 418). Enligt förslagsställaren

bedöms det lämpligt att i någon form även följa upp den nu föreslagna reformen när den har varit i kraft en period.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. I linje med vad som framförts ovan påverkar förslaget främst de som tar del av studiestödet. I tidigare remitterat förslag konstaterade Regelrådet att förslaget i förlängningen kan medföra positiva effekter utifrån ett kompetensförsörjningsperspektiv för de företag som får möjlighet att rekrytera utbildad personal. Regelrådet har även i det nu remitterade ärendet förståelse för svårigheten att förutspå hur många företag som kan tänkas bli påverkade med anledning av förslaget och kan därför godta en utelämnad beskrivning i detta ärende.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch i detta ärende är godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Administrativa kostnader

I konsekvensutredningen nämns att ökade möjligheter för arbetstagare att studera kan innebära ökade kostnader för arbetsgivare att planera och organisera sin bemanning, vilket kan antas bli mer problematiskt för mindre företag än för större organisationer.⁴ Någon annan beskrivning av hur företagens administrativa kostnader kommer att påverkas av förslaget har Regelrådet inte kunnat utläsa i konsekvensutredningen. Det hade varit önskvärt om förslagsställaren kompletterat med en beskrivning av de administrativa moment som det ursprungliga förslaget medför, som Regelrådet noterat i tidigare remitterat förslag. För det nu remitterade förslaget, som avser en möjlighet till fler veckor med omställningsstöd, kan Regelrådet godta den beskrivning som finns.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets påverkan på berörda företags administrativa kostnader är godtagbar.

Andra kostnader och verksamhet

I konsekvensutredningen anges att arbetsgivare och företag är beroende av både kompetens och arbetskraft. De utökade möjligheterna för studerande att få omställningsstöd i ytterligare veckor som föreslås i promemorian bedöms därför ha betydelse för arbetsgivare och företag. Exempelvis kan det bli lättare för arbetsgivare och företag att behålla och nyrekrytera även äldre personal. Det anges att förslaget kan bidra till att stärka företagets konkurrenskraft och säkra välfärdens kompetensförsörjning. Samtidigt, som anges ovan, kan ökade möjligheter för arbetstagare att studera innebära ökade kostnader för arbetsgivare att planera och organisera sin bemanning, vilket kan antas bli mer problematiskt för mindre företag än för större organisationer.⁵ Förslaget i promemorian anges inte nödvändigtvis innebära att fler personer kommer att studera med omställningsstudiestöd, eftersom stödet lämnas i mån av tillgängliga medel. Gruppen studerande kan möjligen bli äldre, genom att de som återkvalificerar sig för fler veckor efter 15 år kan tränga undan yngre studerande.

Det anges att för enskilda utbildningsanordnare bedöms förslagen inte innebära någon större

⁴ Förslagsställarens hänvisning: Jämför prop. 2021/22:176, s 416.

⁵ Se fotnot 4 .

påverkan på möjligheten att erbjuda utbildning som omställningsorganisationerna önskar finansiera. Detta eftersom tilldelning av omställningsstudiestöd enligt den föreslagna regleringen sker inom ramen för befintliga anslag och i mån av tillgång på medel och inte förväntas öka volymen av antalet studerande.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets påverkan på företagens andra kostnader, liksom verksamhetspåverkan, är godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Som framgår vid *Andra kostnader och verksamhet* omnämns företagets konkurrenskraft som en faktor som förslaget kan bidra positivt till. Någon annan beskrivning av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag har Regelrådet inte kunnat utläsa. Regelrådet har heller inte för egen del kunnat se någon annan påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Regelrådet har inte kunnat återfinna en beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden. Regelrådet har heller inte för egen del kunnat se någon sådan påverkan. En utelämnad beskrivning kan därför godtas i detta ärende.

Regelrådet finner att en utelämnad beskrivning av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden i detta ärende är godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Som framgår vid *Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch* kan förslagsställaren inte förutspå exempelvis sådant som storleken på berörda företag. Som framgår vid kostnadsbeskrivningarna ovan så kan det bli mer problematiskt för mindre än större organisationer att planera och organisera sin bemanning till följd av den utökade möjligheten till omställningsstöd för studerande. Någon specifik beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning har Regelrådet inte kunnat utläsa. Det framgår att förslagsställaren, liksom i tidigare remitterat ärende, åtminstone har reflekterat över förslagets effekter för små företag. Beskrivningen kan godtas för detta ärende.

Regelrådet finner att beskrivningen av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning är godtagbar.

Samman tagen bedömning

Liksom i tidigare remitterat ärende har Regelrådet i granskningen av konsekvensutredningen utgått från sitt uppdrag och med en proportionalitetsbedömning utifrån effekterna för företag. Det medför att vissa kortfattade, eller rentav utelämnade, beskrivningar har godtagits i detta ärende. Som framgår ovan har samtliga delaspekter bedömts som godtagbart beskrivna.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 22 februari 2023.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjer och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Katarina Garinder Eklöv.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Katarina Garinder Eklöv
Föredragande